

Landskapsstyrelsens berättelse över landskapet Ålands förvaltning och ekonomiska tillstånd under år 1977.

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 23/1978-79 med anledning av landskapsstyrelsens berättelse till Ålands landsting över landskapet Ålands förvaltning och ekonomiska tillstånd under år 1977.

Med anledning av ovannämnda berättelse, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, får utskottet, som i ärendet hört lantrådet Alarik Häggblom, kanslichefen Gunnar Jansson, kanslisekreteraren Lars Ingmar Johansson, överingenjören Anders Lindholm, t.f.länsmannen i Sunds distrikt Rudolf Nordin och föreståndaren för Godby polishäkte Elis Löthman samt emottagit inbegärt utlåtande av finansutskottet om landskapets bokslut och finansavdelningens förvaltningsområde, vördsamt anföra följande.

Lagutskottet, som noterat att inga kommentarer med anledning av landskapsstyrelsens berättelse anförts vid ärendets remiss till utskottet, har efter en allmän diskussion inom utskottet och tillsammans med ett antal sakkunniga kring olika enskilda frågor i berättelsen, särskilt uppehållit sig vid problem i anslutning till avsnitten om ärendenas föredragning i landskapsstyrelsen samt ärenden rörande hembygdsrätt, jordförvärv och näringsrätt. Eftersom detta år är det sista under innevarande mandatperiod, har utskottet denna gång också särskilt ingående uppehållit sig vid i bilaga 3 förtecknade hemställningar till landskapsstyrelsen och övriga i landstinget väckta initiativ och vid de åtgärder, som landskapsstyrelsen vidtagit eller i vissa fall inte vidtagit. Utskottet har också tillsammans med sakkunniga genomgått förteckningen över kommittéer och arbetsgrupper.

I fråga om principerna för ärendenas föredragning i landskapsstyrelsen, har utskottet erfarit att strävandena varit att åtminstone hindra en ytterligare ansvällning av antalet av de ärenden som behandlas vid landskapsstyrelsens plenisammanträden. Av den anförda statistiken ser man också att, ehuru totalantalet ärenden från år 1976 till år 1977 ökat med 334 st., har antalet plenisammanträden nedbringats från 215 till 198 och antalet vid plena behandlade ärenden med c. 300 st. Enligt utskottets uppfattning är detta en utveckling som bör hälsas med tillfredsställelse. Det påtalade faktum att särskilda ur självstyrelsepolitisk synpunkt betydelsefulla ärenden också i vissa fall behandlats vid enskild föredragning har utskottet analyserat och härvid funnit att beslutsrätten i hembygdsrättsärenden delegerats endast i fall som avses i 3 § 2 mom. Självstyrelselagen och avgöranderätten ifråga om jordförvärvstillstånd endast i ärenden som avses i 2 § 2 mom. lagen om inskränkning i rätten att förvärva och besitta fast egendom i landskapet Åland. Ärenden, vars avgörande för-

utsätter egentlig prövning behandlas alltså fortsättningsvis i plenum.

Av de anförda statistiska uppgifterna framgår även, att landskapsstyrelsen varit restriktiv vid behandlingen av ansökningar om hembygdsrätt. Prövningen har alltså gällt sökande, som varit fast bosatta på Åland kortare tid än fem år. Utskottet har understrukt betydelsen av att sökande, som efter sådan kortare tid för bosättning på Åland, av en eller annan orsak ändå önskar komma i åtnjutande av hembygdsrätt, bör informeras om landskapsstyrelsens fordringar och principer vid ärendenas behandling. Vad slutligen den i berättelsen omnämnda blankettekniken i ärenden angående hembygdsrätt och jordförvärv vidgår, har utskottet inhämtat att blanketter kommit till användning endast i syfte att standardisera utformningen av de beslut som landskapsstyrelsen fattat. Utskottet har också fäst vederbörandes uppmärksamhet vid nödvändigheten av att förhandlingar skulle föras med statsmyndigheterna i Helsingfors, så att man skulle till yttersta gräns minimera antalet sådana avgöranden, där i jordförvärvsfrågor Ålands landskapsstyrelse och inrikesministeriet skulle fatta diametralt motsatta beslut rörande samma jordområde.

Beträffande skötseln av värnpliktsärendena för invånarna i landskapet Åland, har utskottet noterat, att landskapsstyrelsen under berättelseåret uppenbarligen förmått åstadkomma en sådan lösning av problematiken som i detta skede bör betecknas som tillfredsställande. Varken till värnpliktstjänstgöring eller till uppbåd skall kallas sådan invånare i landskapet Åland som erhållit åländsk hembygdsrätt före fyllda tolv år, även om han senare förlorat hembygdsrätten på grund av vistelse utomlands. Detta gäller både person som fått tillbaka hembygdsrätten, d.v.s. person som med bibehållet medborgarskap återflyttat till Åland och person, som utan att ha återflyttat till Åland dock bibehållit sitt finska medborgarskap och som vid en eventuell återflyttning till Åland hade varit berättigad att ansöka om och återfå sin hembygdsrätt. Eftersom person som bortflyttat från Åland bibehåller sin rätt till åländsk hembygdsrätt ännu fem år efter utflyttningen, måste det sagda också tolkas innebära, att son, som födes till person som utflyttat från Åland, är befriad från värnpliktstjänstgöring i Finland, ifall födelsen inträffat inom fem år från det fadern avförts ur böckerna på Åland. Utskottet anser det knappast möjligt att för närvarande uppnå ännu längre gående direktiv angående skötseln av dessa ärenden.

Utskottet har inhämtat, att landskapsstyrelsen den 15 juli och den 9 september 1977 fattat beslut om vissa principer, som gällt behandlingen av dispenser från kravet på kvalificerad teoretisk behörighet för ledare av oljeeldningsinstallationer. Lättnaderna har berört yrkesmän som arbetat ensamma och som utfört oljeeldningsinstallationer och -servicearbeten i mindre fastigheter. Fyra personer med lång praktisk erfarenhet men utan formell behörighet har beviljats dispens för sådana arbeten.

Beträffande Kastelholms formminnesområde har utskottet fäst sig vid att närmare uppgifter om planerna på den förestående restaureringen av slottet icke redovisats i berättelsen. Utskottet har dock informerats om att landskapsstyrelsen icke under redogörelseåret tagit slutlig ståndpunkt till de olika alternativa möjligheterna. Utskottet emotser, att landskapsstyrelsen i en kommande berättelse skall redogöra för landstinget, huru den genomgripande och långvariga restaureringen av Ålands måhända förnämsta historiska byggnadsverk är avsedd att förverkligas.

Under samlingsrubriken "7.1.4. Lån och bidrag" har upptagits ett tiotal korta notiser, av vilka det är svårt att erhålla en samlad bild av denna betydelsefulla verksamhet. Utskottet föreslår att landskapsstyrelsen till ett kommande år skulle överväga möjligheterna att på annat sätt föra fram siffermaterialet till landstinget.

I anslutning till avsnittet 7.2.3.5. Sysselsättningsfrämjande yrkeskurs, har utskottet noterat att tvenne kurser i odling av köksväxter under året anordnats i Brändö med deltagare såväl från Åland som från riket, närmast från Åboland. Tillfredsställelsen över välbesökta kurser grumlats måhända i någon mån av upplysningarna om att grönsaksodlingen speciellt inom Brändö kommun sedermera drabbats av en svår konkurrenssituation genom att motsvarande odlingsverksamhet inletts i Åboland.

Från trafikavdelningens verksamhetsområde har utskottet inhämtat, att avdelningen vid anlitan av privata lastfordon för landskapets uppdrag inte använder sig av entreprenadförfarande utan erlägger ersättning efter fast taxa. Med beaktande av att också trafikidkare med mindre möjligheter att hävda sig i en konkurrenssituation måste beredas möjligheter till arbete, har utskottet godtagit det redovisade systemet såsom sådant. De taxor, som landskapsstyrelsen härvid följer uppgår inte till samma belopp som de fastställda, s.k. formanstaxorna, utan ersättningen betalas enligt samma principer som Väg- och vattenbyggnadsverket normerat för statens byggande i riket. Å andra sidan eftersträvar trafikavdelningen att hålla samma taxor oberoende av tillgången på arbete i förhållande till antalet lediga fordon.

Rubriken till avsnittet 9.2 Rättshjälpsärenden, borde enligt utskottets uppfattning vara "Rättshjälpsbyrå".

Enligt landskapslagen om fysisk och ekonomisk planering (67/74) benämnes beredningsorganet för planeringsrådet: planeringsbyrå, och alltså inte "regionplanebyrå" som återfinnes i berättelsen på ett par ställen.

Utskottet har besökt Sunds länsmanuskontors nya utrymmen i Godby och samtidigt också granskat polishäktets lokaliteter. Samtliga lokaliteter är tillfredsställande. Polishäktets utrymmen används emellertid numera enligt utskottets mening för litet i förhållande till kostnaderna. Landskapsstyrelsen borde med kraft driva på förhandlingarna med justitieministeriets fängvårdsavdelning om utvidgad användning av dessa utrymmen.

Vid granskningen av ärenden under rubriken: Hemställningar till landskapsstyrelsen och övriga i landstinget väckta initiativ, har utskottet antecknat följande.

- Arbetet på utgivningen av skriften "Att flytta till Åland" i finsk språkdräkt (Mot.nr 15/1976-77) har framskridit så långt, att översättningsarbetet blivit utfört medan ett visst redigeringsarbete ännu återstår, när skriften skall rikta sig till sådana personer som redan har inflyttat till landskapet;
- kommittén för omorganisering av biblioteksväsendet har utrett möjligheterna till utökad biblioteksverksamhet ombord på de åländska fartygen (Mot.nr 17/1976-77). Av kommitténs arbete återstår ännu att utföra vissa utredningar samt utskrivandet av dess betänkande;
- utredningen av de inflyttades situation samt om åtgärder för informations-, kurs- och annan verksamhet för de inflyttade (Mot.nr 21/1976-77) har anförtratts näringsavdelningens allmänna byrå;
- kansliavdelningen har utarbetat ett förslag till direktiv för en parlamentarisk kommitté, som skulle få i uppdrag att utarbeta förslag till landskapslagar om partier, partistöd och presstöd (Mot.nr 52/1976-77);
- remissyttrandena med anledning av kommittébetänkandet angående en trafikövningsplats (Mot.nr 58/1976-77) har inkommit, varvid remissinstanserna med ett undantag varit positiva till en trafikövningsplats;
- utskottet har ingående diskuterat möjligheterna till åtgärder för ekonomiskt stöd till varutransporterna mellan Åland och riket (Mot.nr 13/1977-78) och funnit att fråga nu är om verkställigheten av redan fattade beslut men att principerna för transportstödet fördelning och frågan om vilken myndighet som skall handha dessa ärenden ännu icke kunnat lösas.

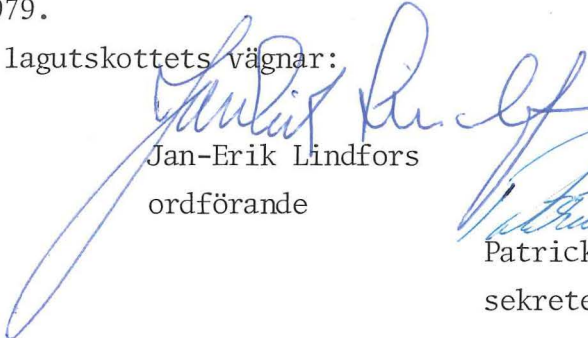
Finansutskottets utlåtande till lagutskottet fogas till detta betänkande.

Med hänvisning till det anförda får lagutskottet vördsamt föreslå

att landstinget måtte bringa detta betänkande
till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 15 januari 1979.

På lagutskottets vägnar:

Jan-Erik Lindfors
ordförande

Patrick Donner
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Lindfors, viceordföranden Andersson samt ledamöterna Bengtz, Roald Karlsson och Erik Sundberg.

Till Finansutskottet

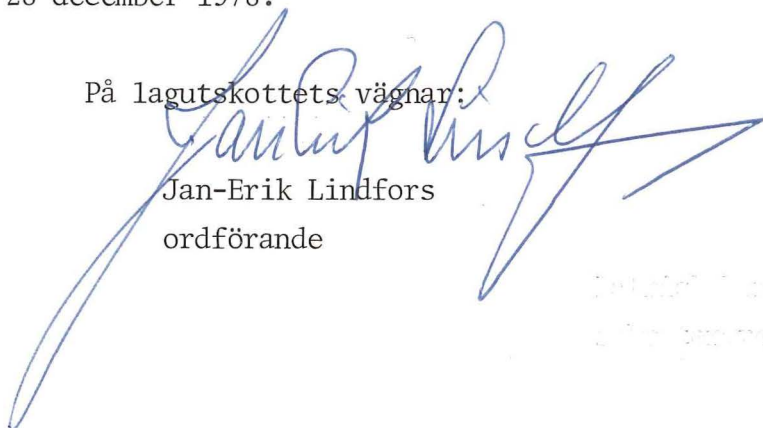
från lagutskottet.

Lagutskottet får med stöd av 36 § landstingsordningen äran anhållan om finansutskottets utlåtande därom, huruvida i samband med antingen landskapets bokslut och landskapsrevisorernas berättelse eller i landskapsstyrelsens berättelse till Ålands landsting över landskapet Ålands förvaltning och ekonomiska tillstånd under år 1977 ingående avsnitt om finansavdelningens förvaltningsområde finnes något att från finansutskottets sida anföra, vilket lagutskottet borde beakta vid behandlingen av sagda berättelse.

Mariehamn den 28 december 1978.

På lagutskottets vägnar:

Jan-Erik Lindfors
ordförande

Till Lagutskottet

från finansutskottet.

Lagutskottet har anhållit om finansutskottets utlåtande, huruvida i samband med landskapets bosklut och landskapsrevisorernas berättelse eller i landskapsstyrelsens berättelse till Ålands landsting för 1977 ingående avsnitt om finansavdelningens förvaltningsområde finnes något att anföra, vilket lagutskottet borde beakta vid behandlingen av sagda berättelse.

Med anledning härav får finansutskottet härmed meddela, att utskottet icke funnit något att påminna i ärendet.

Mariehamn den 8 januari 1979.

Knut Mattsson
ordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.